

nivå kunnet gjøre rede for de subjektive tilbøyeligheter som sammen med de ulike formene for kapital strukturerer aktørers posisjoner i det europeiske sikkerhetsfeltet.

Når det er sagt, lykkes Villumsen Berling godt med å følge opp sin teoretisk reflekterte posisjon med en grundig og overbevisende analyse av NATOs utvikling i et Europa der sikkerhetsbegrepet har fått en ny betydning. Boken føyer seg derfor godt inn i rekken av refleksive verk som har til hensikt å utfordre de grunnleggende forståelsene som strukturerer mye av tenkningen omkring internasjonal politikk. Det er tvilsomt om verket er så banebrytende at tittelen *The International Political Sociology of Security* kan forsvares. Men dog, det overbevisende empiriske arbeidet som ligger til grunn for denne boken bør også kunne by på eksistensielle utfordringer for samfunnsforskere som opererer med et syn fra 'ingensteds'.

Litteratur

Wendt, Alexander (1992) Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*, 46(2): 391–421.

Hva truer Norge nå? Sikkerhetspolitiske selvbedrag etter den kalde krigen

Helge Lurås

Oslo: Cappelen Damm Akademisk 2015

Anmeldt av Lars Jørgen Røed
Masterstudent, Universitetet i Oslo
l.j.roed@jus.uio.no

Spenningene mellom det vi kan kalle idealismen (universalismen) og realismen (nasjonalismen) i 1990- og 2000-tallets Norge forklarer mye av den sprikende og opportunistiske retorikken som i den senere tid har preget spørsmålene om Norges allianser, trusler mot Norge, hvilken profil og rolle Norge skal ha i utlandet, norsk deltagelse i internasjonale militære operasjoner, omorganisering av Forsvaret, innvandring, asylpolitikk, kampen mot islamsk radikaliserings og jihadisme, osv.

Den første setningen gir en pekepinn om bokens ambisjon, som ifølge forfatteren har vokst underveis. I forordet skriver Lurås at boken i

utgangspunktet skulle begrunne norsk deltagelse i Afghanistan. Tilsynelatende har han, som Lurås selv erkjenner, byttet spor og kom heller med en analyse av det norske samfunn etter 1990. På den annen side har Forsvarsdepartementet, som delvis finansierte det som skulle bli en Afghanistan-analyse, fått det de spurte om. Boken danner et bredt grunnlag for innsikt i politisk tenkning – og til tider mangelen på det – rundt sikkerhet, som er viktig for å forstå blant annet hvorfor norske soldater dro til Afghanistan.

Grunnleggeren og lederen av Senter for internasjonal og strategisk analyse (SISA) er kanskje mest kjent for kommentarer og leserinnlegg som vitner om interesse og kunnskap om en rekke forskjellige temaer. Bokformatet gir Lurås anledning til å si det som ikke får plass i kommentarer i *Aftenposten*, *The Guardian* eller på Dagsrevyen. Forfatteren tilbyr en grundig innføring i en rekke aktuelle temaer og et sylskarpt om enn dystert blikk inn i det politiske liv i samtidens Norge.

Kapitlene «Internasjonale relasjoner» og «Norsk utenrikspolitikk: forutsetninger og filosofi» legger et teoretisk rammeverk for videre lesning. På henholdsvis ni og syv sider kan ikke omfanget på disse kapitlene beskrives som annet enn kortfattet, men de gir tilstrekkelig informasjon om samfunnsvitenskapelige perspektiver (realisme, konstruktivismen etc.) til å gjøre de resterende kapitlene tilgjengelige for de fleste lesere.

Kapittel syv til ti handler om Norges forhold til stormaktene USA og Russland: to kapitler om USA og to om Russland, henholdsvis og spøkefullt referert til som «det godes fyrtårn» og «den røde fare». Disse inneholder naturligvis noe informasjon som bør være kjent for de fleste statsvitere og samfunnsvitere, men også en rekke temaer som jeg ikke tidligere har sett i bokformat. Dette inkluderer SVs forhold til USA, Svalbards konflikt-potensial og norske tjenestemenns og politikeres «underdanig(e) smiger» for USA i forbindelse med at Barack Obama mottok Nobels fredspris i 2009 (inkludert en sammenligning av Nobelkomiteen med «groupies»). Sammen med kapitlet «Utviklingen i Europa» om blant annet EU, gir disse kapitlene en god forståelse av hvilke interesser og virkemidler som utgjør Norges politiske handlingsrom.

Lurås' Norge er intet moralsk ideal. Ifølge Lurås har norske politikere solgt brudd på FN-pakten som «humanitær nødrett» og bombing som «beskyttelse av sivile». Resultatet at Norge fremstår med «en helgenaktig, nestekjærlig og omsorgsfull fremtoning (eller kanskje [som] en slags korsfarer)» (s. 48). Denne rollen har man ikledd seg til tross for skrantende politisk vilje til å gjennomføre statsbyggingsprosjektene sine. Den halvhjertede innsatsen i for eksempel Afghanistan og Irak kunne ikke måle seg med de skyhøye ambisjonene. Nylige utviklinger i Midtøsten taler i forfatterens favør: en analyse av hvorvidt statsbygging har lyktes i Irak, må også ta i betraktning Daesh' (Den islamske stat) oppblomstring i noen av

de samme områder. Norge har ikke bare gale idealer i utgangspunktet, men også manglende evne til å leve opp til idealene man har satt seg.

Boken kritiserer også medias tendens til å la «propaganda gå for nyheter» (s. 80) og illustrerer dette med en gjennomgang av Gaddafis fall. Mediene formidlet ikke at Libya hadde blant de ypperste helsetilbudene og den høyest utdannede befolkningen i Nord-Afrika og Midtøsten. Oljefor tjenesten ble investert i hvert fall delvis til befolkningens beste. Slike fakta ble overskygget av til dels ubekreftede rykter om massakrer og seksualisert vold som bidro til demoniseringen av den eksentriske Gaddafi. Gaddafis motstandere, de NATO-støttede opprørerne, begikk også fryktelige handlinger inkludert det Lurås beskriver som regelrett etniske rensninger, men dette blir kanskje for omfattende og nyansert for media. Det er derfor ikke rart at Lurås plasserer analysen sin av Libya under overskriften «Vesten stagnerer».

Lurås navigerer seg gjennom både stortingsdebatter og stortingsmeldinger, og viser god forståelse av hvilke motiver som er reelle og hvilke som er stedfortredende. Boken skisserer i grove trekk hva som er bekymringsverdig med norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk og lever i så i måte opp til undertittelen «Sikkerhetspolitiske selvbedrag etter den kalde krigen». Men boken går lenger enn til å påpeke Vestens «moralsk(e) schizofreni» (et uttrykk lånt fra s. 15). I kapittel 12–15 inntar Lurås rollen som normativ realist. Mens realismen kommer til kort for å beskrive moderne norsk politisk utvikling etter den kalde krigen, etterlyser forfatteren mer pragmatisme og realisme i blant annet bistands-, energi- og innvandringspolitikk.

Det er her Lurås' «common sense» tilnærming begynner å skranke. I kapitlet «Innvandring og sikkerhet» beskriver han innvandring i Norge på bakgrunn av rapporter fra Statistisk sentralbyrå (SSB), henviser til sosiologiske og sosialøkonomiske teorier og spår fremtidig økende innvandrings-skepsis. Allikevel er det vanskelig å vite hvordan man skal bruke informasjonen eller hvordan man kan tenke mer pragmatisk rundt innvandring. Innvandring er naturligvis et sensitivt emne, og det er kanskje lurt å trå varsomt. Det er heller intet krav for en forfatter å tilby løsninger på problemene som skisseres. Negativ kritikk er også viktig. Men slik jeg forsto kapitlet, var hensikten også å diskutere hva beslutningstakere burde gjøre. Svakheten er derfor at innholdet i dette kapitlet ikke står til forventningene som ble skapt tidligere i boken.

Lurås tar opp temaet innvandring igjen i kapitlet «Norges utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske fremtid», der visse problemstillinger blir gjenstand for videre diskusjon. Her diskuterer han blant annet brennaktuelle temaer som migrasjonen over Middelhavet og retten til asyl. Uten å unnskyldte handlingene til diktatorene Gaddafi og Assad, skriver han at «(f)lyktningkrisen i Syria har Vesten også i stor grad seg selv å takke for»

og «(h)vis Muammar Gaddafi fortsatt hadde satt ved makten i Libya, ville flyktningssituasjonen i Middelhavet sett annerledes ut» (s. 308). Slike perspektiver er – slik jeg oppfatter det – underrepresentert i medias dekning av flyktningstrømmens årsaker og er viktige innspill til den politiske debatten.

Boken kan være et spennende bidrag til relevante pensumer. Kapitlene «Humanitære intervensjoner» og «Sikkerhetspolitisk overgangstid» kan passe godt inn i pensum om internasjonal politikk. Kapitlene om Russland og USA drøfter godt hvilken rolle stormaktene spiller i det norske politiske handlingsrom. Dessuten vil nok studenter sette pris på en vel-skrevet, leservennlig og engasjerende bok som denne. Det er dog tydelig at Lurås ikke skriver for et akademisk publikum, og som lærebok finnes det bedre alternativer. Det er eksempelvis til tider vanskelig å se hvor han har hentet ulike perspektiver og ideer fra, til tross for 587 fotnoter.

I forordet skriver forfatteren at både generalister og innsiktsfulle spesialister vil kunne ha sine innsigelser mot boken: for noen er penselen for stor, og for andre for liten. Deler av boken er akademisk analyse, og andre deler inviterer til en bredere debatt. Boken møter ikke alle kriterier for alle lesere, men fortjener ros for å gjøre viktige debatter tilgjengelig for et bredt publikum. *Hva truer Norge nå?* er både en tilbakeskuende analyse av norsk sikkerhetspolitikk de siste 25 årene og et edruelig motsvar til medias forenklinger. Bokens fremste styrke er dog å stille viktige og vanskelige spørsmål. Dette gjør den i mine øyne svært godt.

Kina vs. Norge

Kjell Arild Nilsen og Helge Øgrim
Oslo: Kagge Forlag 2015

Anmeldt av Johann Osbakk

*Masterstudent, gjesteforsker, Norsk Utenrikspolitisk Institutt
j.osbakk@lse.ac.uk*

Det er nå fem år siden det ble kunngjort at den kinesiske dissidenten Liu Xiaobo ville motta Nobels fredspris. Den norske Nobelkomité's beslutning vakte sterke reaksjoner fra kinesiske myndigheter, som beskrev prisen som en grov innblanding i Kinas indre anliggender og et angrep på kinesiske kjerneinteresser. Prisen har fått store konsekvenser for norsk-kinesiske relasjoner, og selv et halvt tiår senere er forholdet fortsatt frosset. Kjell Arild Nilsen og Helge Øgrims nye bok *Kina vs. Norge* er dermed svært aktuell, og relevant for den som vil forstå den historiske utviklingen